

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Secțiunea A – Limba și literatura română
Etapa națională
23 aprilie 2019
Clasa a VII-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Se dau următoarele texte:

A.

Cuța lucrează toată ziua în grădină. O întreb: Cuță, nu te doare spatele, că de dimineață stai aplecată? Mai hodinește-te și matale oleacă!

Cuța răspunde:

La mine acasă, nimic nu mă doare, cum ies din ogradă, cum tăt mă doare. Casa mea îi cea mai bună doftorie*! [...]*

Apoi am fost la mărul bălănel.*

Acum, în iunie, când se coc cireșele, se fac și merele bălănele, primele mere văraticе, mici, cu coaja galbenă-verzuie. Sunt mere văraticе care se coc în iulie, dar bălănelele se fac imediat după cireșe, înainte de căldurile mari. Știe Cuța un copac și a zis că poate ne mai așteaptă.

Pe vremuri, când un copac nu rodea, strămoșii noștri se duceau la el cu o toporișcă în mână și, făcându-se că vor să îl taie, rosteau: „Dacă nu rodești, degeaba trăiești!”[...] Copacul așa se speria, că după asta numaidecât rodea. Când mergi la pom, nu te duci la el cu mâna goală, păi nu-i suflet și el, se bucură când îl respecti și-l bagi în seamă și răspunde pe măsură. Îi duci măcar niște apă de la izvoarașul apropiat.

Cum adică? m-am mirat eu.

Mergeam în fiecare an și-i turnam apă, îi puneam vreun bălegar de cal ca îngrășământ, m-am gândit că-i place și altceva, nu doar pământ. Dar acum n-am mai fost de mult, bălegar nu se mai găsește, îl strâng oamenii pentru muruit, apa e departe, izvoarașul acela și multe altele au secat. Și mi-e oarecum să mă duc cu mâna goală, doar să-i iau fructele și să plec. Se supără pomul, tot ce-i aparține lui Dumnezeu pe acest pământ se bucură când răsplătim darul cu dar. Pomii sunt cei mai smeriți*, ei se bucură doar dacă îi ușurăm de rodul lor mărinimos și nu așteaptă nimic în loc. Ei, dar pomul meu mălăieț* e mai altfel. El nu-i prea obișnuit cu oamenii, e pom de deal, singuratic, care stă la marginea unui crâng sălbatec. [...]*

Apoi, hai, Cuță, să-l căutăm. Luăm o căldărușă și-i turnăm apă, luăm și foarfeca și-i tăiem crengile bolnave. [...]

Când am ajuns în crâng, Cuța a zis să închidem ochii, am închis amândouă ochii și mergeam amândouă spre pom, nici măcar nu m-am împiedicat, deși eram și cu căldarea în mână. Copacul ne-a văzut de departe și ne îndrepta spre el, ne invita cu aroma lui, ne chema, își întindea crengile umbroase spre noi, așa că l-am găsit eu prima [...]. Și Cuța a ajuns repede, ne-am apropiat, ea râdea la măr ca un copil, și vorbea cu el, și îi mângâia frunzele și fructele, și tulpina. M-ai așteptat, maică! [...] la uite ce mare și ce frumos te-ai făcut! Ai și mere. Ce dulci, ce arome! Ai trecut cu bine de seceta de anul trecut, mă temeam că nu scapi. Hai că am adus și strănepoata. Ce, și tu te lauzi cu nepoți, ai puișori și matale, după cum văd. [...] Vrei să-i duc mai aproape de oameni? Mai aproape de apă, la mai bine? Dacă zici că-mi dai voie, îți iau doi, unul îl pun în grădina mea, altul o să-l vrea vecinii, că merele bălănele îs la mare căutare, iar unul ți-l las ție, să crească sub ochii tăi, să ai și tu bucurii la bătrânețe. Venim să-i scoatem când va fi timpul lor, când se pune în pământ pometul.

Când îi zicea: „așa-i, maică”, pomul cânta și fremăta. „Auzi?” întreba Cuța, sigur că aud, răspundeam eu. Și oamenii vorbesc când nu-i ascultă nimeni, dar cine să-i mai asculte pe copaci, că nimeni nu crede că și ei au a ne spune ceva? Nici eu n-am știut până acum că pomii cântă și se bucură. Apoi pomul ne-a dat fructul său, mere mici, rotunde, verzi-aurii, mustoase, cu miezul alb și foarte parfumat.

Liliana Corobca, **Capătul drumului**

ogradă – curte, gospodărie
doftorie (literar doctorie) – medicament

bălănel, bălan – deschis la culoare
muruit – lipit (cu lut)
smeriți – modești, respectuoși
mălăieț – sfărâmicios, moale

B.

Românii cred că fiecare arbore are duhul său; dacă duhul este bun, copacul poate fi tăiat fără nicio primejdie; dacă duhul este rău, și copacul va da un lemn „rău”, cu care nu este bine să se clădească o casă. [...]

Tăiate din pădure în noaptea de Sfântul Gheorghe (23 aprilie), ramurile verzi sunt puse de feciori la porțile caselor cu fete nemăritate, ca semn de prietenie și dragoste; se crede că aceste ramuri apără oamenii, vitele și semănăturile de spiritele malefice, devenite foarte active în această noapte, la trecerea de la anul vechi pastoral la cel nou; ele au rolul să anuleze farmecele vrăjitoarelor, care pot lua mana vitelor, sporul viilor, livezilor și câmpurilor, aduc sănătate, rod bogat și voie bună în gospodărie; ramurile verzi în care se îmbracă Sângeorzul (fecior din ceată), aruncate peste semănături, aduc rod bogat [...]

Există obiceiul ca pomii sterpi din grădină să fie amenințați primăvara; aceasta se face neapărat de către două persoane (stăpânul și stăpâna, gospodarul și un fiu, doi copii ai gospodarului, gospodina și o altă femeie, doi bărbați etc.); una dintre cele două persoane merge cu toporul și amenință verbal pomul neroditor, uneori lovindu-l chiar ușor în coaja trunchiului, în timp ce se rostește următorul dialog: „Tai pomul acesta!”, „Lasă-l că face la anul!”, sau „Faci poame la vară sau te tai?” și se răspunde: „Nu-l tăia că-l iau eu chezășie* că face poame!” sau „Iartă-l, că are să rodească!” sau „Ba nu, că la anul viitor face fructe!”, dar pot fi înregistrate și răspunsuri ca fiind ale copacului: „Lasă-mă că fac!”, „Nu mă tăia că fac!”, „Am să fac la anul, am să fac la vară!”, „Ba nu mă tăia/ Că roade ți-oi da!”, uneori femeia [...] care îndeplinește ritualul are mâinile mânăjite cu aluat și dă asigurări că pomul va fi încărcat cu fructe anul viitor precum sunt mâinile sale pline de cocă; în final, cel cu toporul se adresează copacului: „Vezi, pomule, te-am scos acum, dar la anul să faci fructe multe, că eu nu te-oi mai scoate”, toate aceste formule se rostesc de trei ori.*

Romulus Antonescu, **Dicționar de Simboluri și Credințe Tradiționale Românești**

sterpi – neroditori, sterili
chezășie – garanție, mărturie

Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, cu privire la cele două texte.

SUBIECTUL I – Lectură și redactare**50 de puncte****a. Înțelegerea textului ficțional/nonficțional****12 puncte**

1. Transcrie două figuri de stil diferite din ultimul alineat al textului A, numindu-le. 6 puncte
2. Prezintă, în 40 – 60 de cuvinte, semnificația secvenței din textul A: *La mine acasă, nimic nu mă doare, cum ies din ogradă, cum tăt mă doare. Casa mea îi cea mai bună doftorie!* 6 puncte

b. Scriere despre textul ficțional/nonficțional**30 de puncte**

Redactează un text de 200 – 350 de cuvinte în care să prezinți legătura omului cu natura, valorificând câte o secvență semnificativă din fiecare text.

În redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea relației dintre om și natură, așa cum reiese din cele două texte;
- evidențierea relației dintre om și natură, prin comentarea a două secvențe semnificative din textele date (câte una din fiecare text);
- adecvarea conținutului la cerință.

Vei primi 8 puncte pentru redactarea răspunsului la punctul b. (registru de comunicare, stilul și vocabularul – 2 puncte; coerența textului – 1 punct; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care textul are minimum 200 de cuvinte.

SUBIECTUL al II-lea – Practica rațională și funcțională a limbii **10 puncte**

Redactează un text, de minimum 150 de cuvinte, în care să îți exprimi punctul de vedere despre rolul bunicilor/al străbunicilor în viața copiilor, valorificând primul text și experiența personală sau culturală.

SUBIECTUL al III-lea – Elemente de construcție a comunicării **40 de puncte**

1. Scrie numărul de sunete din cuvintele: *mergeam, place, închidem, dulci.* **4 puncte**
2. Selectează două cuvinte care conțin diftong și două cuvinte care conțin hiat din secvența următoare, numindu-le: *Tăiate din pădure în noaptea de Sfântul Gheorghe (23 aprilie), ramurile verzi sunt puse de feciori la porțile caselor cu fete nemăritate, ca semn de prietenie...* **4 puncte**
3. Explică modul în care s-au format cuvintele: *noastră, strămoșii, verzi-aurii* (din textul A) și *primăvara* (din textul B). **4 puncte**
4. Menționează sinonimul contextual al cuvântului *fremăta* (subliniat în textul A) și antonimul cuvântului *malefice* (subliniat în textul B). **4 puncte**
5. Formulează două enunțuri în care să illustrezi polisemia verbului *a merge*, precizând sensul verbului pentru fiecare enunț. **4 puncte**
6. Motivează rolul semnelor de punctuație din enunțul următor: *M-ai așteptat, maică!* **4 puncte**
7. Rescrie secvența *ramurile verzi sunt puse de feciori la porțile caselor cu fete nemăritate*, folosind verbul la diateza activă. **4 puncte**
8. Numește partea de vorbire și cazul cuvintelor subliniate în secvența: *Și oamenii vorbesc când nu-i ascultă nimeni, dar cine să-i mai asculte pe copaci, că nimeni nu crede că au a ne spune ceva?* **4 puncte**
9. Precizează funcția sintactică pentru fiecare parte de vorbire subliniată în secvențele: *cel cu toporul se adresează copacului; toate aceste formule se rostesc de trei ori* (textul B). **4 puncte**
10. Construiește un enunț în care pronumele relativ *care* să aibă funcția sintactică de complement direct. **4 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.